

Delavsko-kmetjski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravišstvo: V Ljubljani, Delavski dom, Marxov trg 2/II.

Leto II.

LJUBLJANA, 2. aprila 1925.

Stev. 13.

Kongres Unije rudarjev odobril sklepe ujedinjenja.

22. marca se je vršil v Celju kongres unije slovenskih rudarjev. Glavna naloga tega kongresa je bila, da izvrši strokovno ujedinjenje razredno-zavednih rudarjev. In to nalogo je kongres izvršil. Od strani socialistov sta razložila stališče Krušič in Uratnik, z naše strani je bil glavni govornik s. Hlebec, bivši tajnik zveze neodvisnih strokovnih organizacij. Njegov govor priobčimo v prihodnji številki v zvezi z odgovorom na Uratnikova izvajanja na kongresu in zadnji številki „Delavca“.

Bivši „Zveza Rudarskih Delavcev“ so zastopali ss. Hrušovar, Vatzak, Šober, Ravnik in Medved.

Unijo je zastopalo 16 delegatov, za katere se pa ne ve natančno, koliko članov so prav za prav zastopali. Kajti na kongresu ni bilo nobene verifikacije mandатов in sklepi so se domašali enoglasno. Delegati unije iz Orne in Velenja so povsod podpirali naše predloge, drugi pa sploh niso posegali v debato. To je jasen dokaz, da je zašla unija v popolno mrtvilo in da socialistični člani zahtevajo brezpogojno ujedinjenje z nami.

Kongres je sprejel predloge akcijskega odbora. Tako je sedaj prenehala i „Unija slov. rudarjev“ i „Zveza Rud. Delavcev“ in sprejela so se pravila enotne rudarske strokovne organizacije, ki se imenuje

Zveza Rudarjev Jugoslavije.

Zveza Rudarjev Jugoslavije stoji na strogem razredno-bojevnem stališču, v njej mora vladati načelo proletarske demokracije in svobodne kritike, manjšina se mora pokoravati večini. Do bodočega kongresa pripada Gl. Radniškemu Savezu. Do konca tega leta se mora sklicati izredni kongres ne samo slovenskih rudarjev, ampak rudarjev cele Jugoslavije. Centrala Zveze Rudarjev Jugoslavije bo v Trbovljah, začasno še ostane v Zagorju. Sprejeta pravila nove združene organizacije so se že vložila oblastem v potrditev, tako da bo mogla zveza začeti takoj z delovanjem. Nova pravila moramo kritizirati v toliko, ker pravi § 8, točka 2, da glasujejo na kongresu tudi člani centralne uprave in nadzorstva. Dosledno po načelu proletarske demokracije bi smeli na kongresu glasovati samo izvoljeni rudarski delegati, izmed katerih mora imeti vsak toliko glasov, kolikor rednih članov zastopa. V tem smislu bo treba pravila izpremeniti.

K vprašanju delavskega zavarovanja je kongres sprejel sledečo resolucijo:

Resolucija rudarskega kongresa v Celju o delavski zaščiti.

1. Z dnem 1. januarja v veljavo stopil „Pravilnik“ o bratovskih skladnicah je za rudarje nesprejemljiv, iz razloga, ker bi bratovske skladnice postale v smislu tega reakcionarnega „Pravilnika“ samo sredstvo še za hujše zatiranje pravic rudarskega delavstva, zato ker bi s tem „Pravilnikom“ postali rudniški podjetniki z rudarsko oblastjo absolutni gospodarji te institucije.

2. Zaupniki II. rudarske skupine so postali popolnoma brezpomembni, ker jih v prvi vrsti negirajo rudniški podjetniki z rudniško oblastjo vred; na drugi strani pa itak predvideva zakon o zaščiti delavcev z dne 14. junija 1922 v § 108 delavske

zaupnike. Zato zahteva občni zbor od centralne uprave, da ukrene vse, da se izvedejo volitve za obratne zaupnike v rudarski in plavžarski industriji v smislu tega zakona. Če bi obstoj II. rud. skupine bil ovira za izvedbo volitev obratnih zaupnikov, ima pozvati centralna uprava vse zaupnike II. rud. skupine, da podajo kompaktno ostavko kot zaupniki II. rud. skupine.

3. Proti želji rud. podjetnikov za prepoved izseljevanja rudarjev zbor najodločnejše protestira. Zahteva od vlade nemejeno svobodo gibanja rudarjev, dokler bodo v državi tisoči brezposelnih. Centralna uprava naj za osiguranje teh pravic vodi najodločnejšo borbo.

4. Po ugotovitvi, da so začela rud. in plavžarska podjetja na mesto kvalificiranih domačih delavcev sprejemati v delo Wranglovce, s čemur se brezposelnost domačih rudarjev še povečava, zahteva zbor, da se ne zaposluje tujih delovnih sil, dokler ne bodo zaposleni domači delavci. Wranglovce se pa naj dovoli prost povratek v domovino, kar si itak večina Wranglovcev želi.

5. Proti načrtu novega stanovanjskega zakona protestira zbor najodločnejše, ker se z istim predvideva rapidno poslabšanje gospodarskega stanja delovnega ljudstva. Zahteva v to svrhu skupno razpravo zainteresiranih, pri kateri se mora načrt tega stanovanjskega zakona spremeniti v toliko, da bo vsaj ščitil najprimitivnejše pravice in interese stanovanjskih najemnikov.

6. Rudarsko in plavžarsko delavstvo še danes ne spada v področje „Delavske zbornice“, kar znači, da vladujoči razred popolnoma sabotira že obstoječe socialne zakone. Zbor zahteva, da se rudarsko in plavžarsko delavstvo takoj priklapi k „Delavski zbornici“, v katero svrhu je delavstvo te stroke pripravljeno prispevati tozadeven prispevek „Delavski zbornici“ potem odtegljaja pri bolniški blagajni.

Rudarski shod v Trbovljah.

V smislu sklepov konference ujedinjenja se imajo vršiti takoj po kongresu po vseh rudarskih revirjih skupni rudarski strokovni shodi, na katerih se objasni ujedinjenje rudarskega strokovnega gibanja. In 27. marca se je že vršil v Trbovljah shod v Delavskem domu. Shodu je prisostvovalo okrog 400 ljudi. Na shodu sta poročala Krušič in soobr. Šober. Rudarji so pozdravili ujedinjenje, s katerim se bodo znova zbrale in združile moči za boj proti Trboveljski družbi, ki hoče popolnoma izstradati rudarski proletarijat.

Prvo delo ujedinjenja je končano. Sedaj pride drugo, še težavnejše: Zbrati, organizirati v združeno zvezo rudarjev množice rudarskega proletariata.

Rudarski zaupniki na delo! Priredite po vseh krajih javne shode, zbirajte člane in pripravljajte se na občne podružnične zборе! Nekateri se bojé, da jih bodo socialisti prevarali. Ta strah je nepotreben. Sprejeto je načelo proletarske demokra-

¹ Za to je potrebno, da rudarska organizacija točneje pove svoje mišljenje.

cije in tega se morajo tudi socialisti držati. Stopite v organizacijo vsi do zadnjega in kot člani ne boste imeli samo dolžnosti, temveč tudi pravice. Proletarska strokovna organizacija ne obstoji iz vodstva, ampak iz članstva. Članstvo odloča o vsem na shodih, občnih zbiorih in kongresih. Zveza Rudarjev Jugoslavije ni niti socialistična, niti komunistična, ampak to je strokovna organizacija, ki ima zbrati proti kapitalu celokupni rudarski proletarijat, da si zboljša obupni položaj. Nihče ne sme reči: Radi Krušiča ne bom vstopil

Živela združena strok. organ. Zveza Rudarjev Jugoslavije!

Železničarski proletarijat za enotno organizacijo.

Splošna Železn. Org., Železničarska pravovarna org., Savez Železničarjev, Prometna Zveza, Društvo Sprevodnik in Društvo pisarniških slug so se združili dne 22. marca v Ljubljani v eno samo „Železničarsko strokovno organizacijo Jugoslavije“.

22. marec je zgodovinski dan ne samo za železničarje v Sloveniji temveč za železničarje cele države. Likvidiralo se je ta dan šest do sedaj samostojno živčih organizacij in se spojilo v eno samo. Združile se niso radi enotnosti same, temveč radi enotnega gibanja in razrednega boja, ki je edino uspešno sredstvo za boj proti kapitalu in reakciji. Enotnost zahtevajo interesi železničarstva, ki se bode dvignilo le na ta način. Če bi železničarstvo še danes ne upostavilo enotne organizacije, bi postalo navaden brezodporen predmet kapitalističnega izkoriščanja in reakcije.

Zastopniki teh organizacij, ki so razumeli, da v cepljenju ni uspeha, so izdelali enotna pravila in platformo, prisegli so si, da se bodo borili skupno proti skupnemu razrednemu sovražniku kapitalizmu, proti nadaljnjemu cepljenju, proti hinavščini posameznikov, za disciplino v organizaciji, za osemurni delavnik, boljše plače za vse, posebno pa za največje sužnje na železnici in ti so: progovni, skladišni, kurilniški in profesionalni delavci. Lahko trdimo, da ti trpini delajo samo za „bakšiš“. Borili se bomo nadalje za vse socialne zakone, kateri so nam odvzeti potom reakcionarne službene pragmatike in drugih krivičnih zakonov.

Zato bodo železničarji organizirani in neorganizirani pozdravili to združitev.

Žolte organizacije, kakor nacionalni železničarji strojevodje, kolovodje od profesionalistične zveze in še nekaj drugih mrtvaških društev, čutijo še nadalje potrebo cepljenja. Zastopniki teh nacionalnih trgovskih firm se hlinijo, da so za enotnost na podlagi „kar največje borbenosti“ — ali isti hip trdijo, da so proti razrednemu boju. Hinavci! Kaj pa je družega razredni boj, kakor biti po vašem borbeni razredu izkoriščevalcev.

Združeni železničarji samo obžalujejo, da še do danes niso prišli nekateri člani teh žoltih separatističnih organizacij do prepričanja, da ni zmage in uspeha potom hinavščine in dobiivanja odlikovanj od PP vlade.

Na sedanji razvojni stopnji meščanskega reda je imperializem kapitalistična resničnost, pacifizem (mirotvornost) zadnja kapitalistična ideologija (mišljenje).

Po težkih porazih je treba stopiti zopet na plan! Zato na delo! Shode! Diskusije! Delo v organizaciji! Pripravljajte se na 1. maj, ki mora pokazati, da se rudarski proletarijat v znamenju strokovnega ujedinjenja budi in se pripravlja za izvojevanje ukradenih pravic!

Naj govorijo klečeplazci in plačani agenti buržuazije, da so se združili črni in rdeči v eno organizacijo. Govorili bodo z namenom, da bi nahujskali oblast proti nam. Naj govorijo klevetniki, njihovi temni nameni se jim ne bodo posrečili.

Nevernim Tomažem pa kličejo železničarji: Nazaj v vaše vrste kamor spadate, dovolj je bilo brezplodnega boja med nami, dovolj se je nakrohotala buržuazija na naš račun, ko nas je videla v 14 organizacijah, ko smo se klali med seboj kakor rdeče mravlje. V pozabljene z vsem, kar nas loči, za organizacijo.

Mi pa, kar nas je razredno-zavednih in ki smo spoznali vrednost enotne organizacije, bomo branili ta sklep do popolnega ujedinjenja vseh železničarjev v Jugoslaviji in ne bomo mirovali, dokler zadnji delavec, uslužbenec, poduradnik ali uradnik ne bo v organizaciji, ker le na ta način je mogoče, da se bomo uspešno borili proti pijavkam, katere nam pijejo zadnjo kri iz naših osušenih teles.

Železničarji, ni treba obupati! Kajti razred, ki mu pripadamo, je velik, po železnem zgodovinskem zakonu mu pripada najvzvišenejša naloga — osvobojenje vsega človeštva. Naša pot ne pelje v pogubo, ampak skozi težko trpljenje v zarjo odrešenja, svobode, moči in preustvarjanja človeške družbe po pravičnejših, bolj človeških, razumnejših in kulturnejših načelih. Proletariat bo brez dvoma vstal iz današnje nižine. To pa bo storil le s svojo lastno silo. Rešitev proletariata bo delo samega proletariata. Da pa pride proletarijat do prave moči, mora težiti za združitvijo vseh proletarcev in vseh tistih delavskih slojev, ki trpe pod kapitalističnim družabnim redom in ki jih v osvobojenje popelje lahko le zveza s proletariatom. Ta moč se mora izražati v enotnih razrednih strokovnih organizacijah.

Naj živi razredni boj!

Naj živi enotna železničarska strokovna organizacija Jugoslavije!

Priprave za orjunaški pohod v Zagorje.

Pod zaščito PP režima skuša Orjuna zopet oživeti svoje delovanje z razvijanjem praporov po Ljubljani in Mariboru. 5. aprila se hoče podati v Zagorje, kjer je bil rojen od orjunašev justificiran Fakin. Orjunaši gredo oboroženi v Zagorje, da izzovejo nova krvoprelitja in preganjanja rudarjev. Zdi se, da jim gredo oblasti na roko.

Kajti zadnje dni so iskali pri rudarjih orožje. Pa ga seveda niso dobili. Rudarji so dejali orožnikom, naj gredo rajši k orjunašem pobirat orožje. In pri raznih trboveljskih orjunaših se je res našlo mnogo orožja. A drugih orjunašev, ki mislijo priti 5. aprila iz raznih krajev v Zagorje, se noče razorožiti. Med zagorskim prebivalstvom vlada veliko ogorčenje, ker delavstvu je še v spominu 1. junij in Fakin!

Delavstvo zahteva razorožitev Orjune!

Delavstvo zahteva prepoved orjunaškega pohoda v Zagorje!

Sodrug Jakob Žorga oproščen.

27. marca je bila pred novommeški sodiščem razprava proti sodr. Jakobu Žorgi, ki je bil na denunciacijo Orjune dva meseca v preiskovalnem zaporu. Obtožili so ga, da je hujskal na volivnem shodu Delavsko-kmečkega republikanskega bloka na revolucijo. Sodišče pa tega ni moglo dokazati in ga je moralo oprostiti.

V Sloveniji bo skupna proslava 1. maja!

V torek 24. marca so bila končana pogajanja s socialisti glede skupne proslave letošnjega 1. majnika. Socialiste je zlasti motilo stališče, ki ga je zavzela njihova beograjska centrala, ki je v sramotnem pismu odklonila skupno proslavo. Naši zastopniki so poudarjali, da moramo upoštevati razvoj delavskega gibanja v Sloveniji, izvršeno akcijo za strokovno ujedinjenje železničarjev in rudarjev in da moramo napram temu 1. maja vsi delavci manifestirati za skupen boj proti absolutističnemu PPrežimu, za enotno strokovno organizacijo proti združenim podjetnikom. In pod pritiskom splošnega razpoloženja proletariata so se udali zastopniki socialistov in so deloma pristali na naš predlog, tako da se bo vršila skupna proslava 1. maja v vseh važnih industrijskih krajih. Socialisti bodo izdali svoj prvomajski oklic in mi svojega. Oklici bodo vendar tako sestavljeni, da ne bodo onemogočili skupnih shodov.

Naši sodrugi v vsakem posameznem kraju naj se takoj obrnejo na socialistično organizacijo v svojem kraju in upostavijo skupen odbor za pripravo prvomajskega manifestacijskega shoda in eventualne popoldanske zabave ali izleta in te priprave naj vršijo vestno in točno, da bo 1. maj pokazal, da se proletariati Slovenije zopet prebujajo.

V Ljubljani se bo pritegnilo v skupen prvomajski pripravljalni odbor tudi železničarje, lesne delavce in grafičarje, ki stoje izven obstoječih strokovnih central. Tako bo šel 1. maja skupno na ulice ves proletariati, ki je za razredni boj proti kapitalu in reakciji.

Enotna fronta proletariata je na pohodu.

Živela skupna akcija proletariata na 1. maj, bojovni praznik delavskega razreda!

Jasno!

Zadnja številka „Socialista“ piše o 1. maju. To piše po končanih pogajanjih za skupno proslavo 1. maja. A v članku se prav nič ne omenja, da bo v delavskih krajih Slovenije skupna proslava 1. maja, dočim je v Srbiji ne

bo po zaslugi odklonilnega stališča Gl. Radniškega Saveza. Zakaj o tem molčite, uredniki „Socialista“? To ni proletarsko, kaj šele socialistično.

Političen samomor in kapitulacija HRSS in opozicional. bolka.

Pretekli teden se je v glavnem beograjskem parlamentu razpravljalo o priznanju mandator HRSS (Hrvatske republikanske seljačke stranke).

Prvi od opozicionalnega „bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije“ je govoril njegov voditelj Davidovič. Ko je šel na govorniški oder, so ga radikali sprejeli s klici: „Evo kljuse, na katerem jaše Radič. Hvaljen Isus!“ — kot da se gre za navaden spor na vasi, a ne za razveljavljanje glasov hrvatskega naroda. Davidovičev govor je bil blede. On ni branil HRSS, temveč sebe in svojo stranko, in je dokazoval, da njegova politika ne ogroža srbske buržuazije. Davidovič bi hotel le na vlado, on tekmuje s Pašičem. On ni isto kot Pašič. On je mali Pašič. Davidovič je prečital tudi program bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije. Ta program priznava nove koncesije vele-srbski gospodi in kapitalistični diktaturi in odklanja vsak razredni boj.

Davidovič je obširno odgovoril ministru Uzunović, ki je dejal, da vladi še ne zadostuje umik HRSS, kot ga je razložil Davidovič. HRSS se mora popolnoma udati. Grga Andjelinič je napravil popolnoma pravičen medklic: „Ni drugega, da podpiše: S tem stopam danes v radikalno stranko, Stjepan Radič.“

Cinizem PPjevcev je dosegel svoj višek med govorom dr. Bazale, poslanca Hrvatske Zajednice. Njega so vladni poslanci oklofotali, a nekaj drugih pretepli. Govorilo je potem še deset govornikov. Radikali so zmerjali opozicionalne poslance z: Avstrijanci, živali, črnožolti... Pribičevićevski demokrat dr. Paleček je odkrito izjavil, da bodo vsem s silo zbili sporazum iz glave.

Vlada se je igrala s klerikalci in Radičevci kot mačka z miško. Vladni poslanci so zahtevali od Radičevcev, da zataje rdečo kmečko internacionalo, republiko in samostojnost Hrvatske, skratka ves svoj program in da priznajo obstoječe stanje v državi. In to so HRSS poslanci tudi storili.

HRSS poslanci padli na kolena.

26. marca popoldan je dobil besedo radičevski poslanec dr. Superina. V svojem govoru je najprej zatajil Stjepana Radiča, češ da je samovoljno vstopil v kmečko internacionalo in da se naj zagovarja sam, kakor ve in zna. Uklanja se vsaki vladi. Novoizvoljeni poslanci HRSS hočejo ostati „polnovredni člani skupne zbornice države Srbov, Hrvatov in Slovencev“. Dalje je izvajal: „Izjavljam, da nismo komunisti. Prvo temeljno naše načelo je vera v boga, druga — zakonitost. Vsaka revolucija bi končala s propadanjem našega naroda. Zato smo učili naš narod, naj spoštuje zakone.“ Čas je pokazal, da za republikanizem ni prostora v naši državi. — Srbi, Hrvati in Slovenci so en narod. — Ustava nam je ravno tako sveta kot vera.“

V istem smislu je podal oficielo izjavo novi voditelj HRSS Pavle Radič, ki je dejal: „Izjavljam kot predsednik hrvatskega kmečkega kluba, kot zastopnik predsednika HRSS Stjepana Radiča, v svojem imenu, v imenu stranke, v imenu vodstva in v imenu samega predsednika Radiča: Priznavamo celokupno politično stanje, ki obstoja danes na podlagi vidovdanske ustave z dinastijo Karadjordjevičev na čelu.“ — Priznava tudi vojsko.

S tem so se radičevski poslanci odrekli vsem glavnim točkam svojega programa, s katerimi je HRSS zbrala okrog sebe hrvatske kmete. Poslanci HRSS so se odpovedali načelom, na podlagi katerih so bili izvoljeni od ljudstva. Priznali so: monarhijo, militarizem, centralizem, nacionalno edinstvo, vidovdansko ustavo — priznali so temelje PP režima.

Po daljši seji vlade se je parlament zopet sestel in sklenil sledeče:

1. Mandati zaprtih radičevskih poslancev Stj. Radiča, Mačka, Predavca, Kosutiča in Krnjeviča se razveljavijo.

2. Posebna komisija naj pregleda, koliko so kompromitirani oni poslanci HRSS, ki so bili že v prejšnjem parlamentu. (Teh je 24.)

3. Mandati novoizvoljenih 29 radičevskih poslancev se potrdijo.

Vsi mandati v štajerskem in bregalniskem okrožju se potrdijo.

S tem se je opozicionalni blok zadovoljil. Radičevci so sicer rešili nekaj svojih poslanskih mandatov, ali oni so izvršili političen samomor in so se odpovedali množicam, ki so glasovale za HRSS ne zato, da poklekne pred PPrežimom, ampak zato, da bi se borila proti njemu.

Hrvate se je često napadalo, da služijo Habsburžanom. Radecky, Jelačić so osramotili hrvatsko ime pred vsem svobodoljubnim svetom. V istem času so se Srbi s puško v roki borili za svoje nacionalno osvobodjenje...

Po svetovni vojni se je slika izpremenila. Srbom je sedla na tilnik reakcionarna buržuazija, a hrvatski kmet se je boril za nacionalno in socialno svobodo. A poslanci HRSS in hrvatske zajednice so izdali sedaj boj tega kmečkega naroda.

*

Kaj nas uči vse to?

1. Radikali in demokrati so dokazali pravilnost naše stare trditve, da se s parlamentarizmom ne da doseči ničesar proti vladajoči klici.

2. Vsem množicam, ki še doslej niso spoznale, da se sedanjega boja za nacionalno in socialno svobodo ne more voditi z mirotvorno politiko, so to dokazali sedaj v praksi PPjevci.

3. HRSS, ki je bila kmečka stranka, je ubilo njeno sodelovanje z gospodskimi strankami levičarskih fraz (klerikalci, Davidovičevci, muslimani). Zveza z gospodo donaša kmetom pogubo.

Klerikalci, Davidovičevci in muslimani so sedaj s svojo politiko pomagali Pašiču in Pribičeviću, da se razbije kmečko republikansko gibanje. Oni zadržujejo množice od boja, oni varajo kmete z lažljivimi frazami in obljubami, da bo prišlo odrešenje brez boja. Oni odobravajo, da so radičevski poslanci poteptali program HRSS.

Ta „leva opozicionalna“ gospoda so storili vse, da udušijo republikanske in socialne težnje HRSS, ki je postala sedaj z njimi vred igračka v rokah PPrežima. Oni vodijo kmete proč od delavcev — v kremplje kapitala in srbske buržuazije.

Proti odločni nasilnosti PP vlade bi morali klerikalci in Davidovičevci, posebno pa HRSS ovci napovedati odločen boj. Oni so kolebali in padli na kolena pred tem režimom. Oni so se odrekli boju Hrvatov, Slovencev i. dr. za nacionalno samostojnost. Oni so izdali interese delavcev in kmetov.

*

Kaj sledi iz tega?

Ti nauki morajo prebuditi delavce in kmete. Meščanske stranke in „mirotvorci“ se nočejo boriti proti PPrežimaciji. Delavci sami in kmetje sami morajo postati svoje sreče kovači. Gosposke stranke so poteptale njihove želje in zahteve. Delavci in kmetje se morajo združeno pripravljati na boj proti reakciji, proti zatiranju narodov, za popolno nacionalno in socialno osvobodjenje.

V zvezi z gospodo so kmetje izgubili bitko.

V bojovni zvezi z delavci bodo zmagali.

Poslanci so poklekli pred PPrežimom. Delavci in kmetje ne bodo poklekli, ampak bodo nadaljevali osvobodilni boj.

Rudarjem.

Trboveljska družba je kupila Slavensko banko.

Trboveljska družba je kupila Slavensko banko. Ta vest je prodrla v meščanske časopise in važna je za proletariati Slovenije tako, da moramo o tem spregovoriti. Mi moramo dobro poznati, kako je zgrajen kapitalistični

sistem, kajti potem ga bomo lažje naskočili.

Trboveljska družba je najmočnejše industrijsko podjetje v Sloveniji. Produkcija premoga v njenih rudnikih je tolika, da pokriva potrebe Slovenije in še precejšen del potrebe v ostalih pokrajinah Jugoslavije. Ona zaposluje približno 10 tisoč rudarjev, ki ji ustvarjajo take profite, da lahko daje nenavadno visoke dividende svojim delničarjem in da lahko kupuje celo cele banke. Njen kapital je nemško-francoski in v upravi Trboveljske družbe sedijo dunajski židje. Po prevratu l. 1918 se je mladim slovenskim kapitalistom zahotelo, da postanejo deležni profita tako solidne Trboveljske družbe. Pod firmo nacionalizacije so se mladi slovenski buržuji pridobili precejšnje število delnic Trboveljske družbe, vendar ne toliko, da bi bil njihov vpliv odločujoč. Večina kapitala je ostala slej ko prej v rokah nemško-francoskega kapitala. One delnice pa, ki so prešle v jugoslovanske, „domače“ roke, so romale v železne blagajne Slavenske banke, v kateri je bila naložena ta sijajna nacionalizacija. Slavenska banka sama na sebi je banka, ki obvlada velik del slovenske industrije. V njeno interesno sfero, v njen koncern spadajo sledeča podjetja v Sloveniji: Prometni zavod za premog v Ljubljani, Topilnica svinca v Litiji, Cinkarna v Celju, žitni zavod v Ljubljani, Metra v Ljubljani, Slograd v Ljubljani. Tekstilana v Kočevju, Papirnica v Vevčah, nadalje Slovenska banka v Ljubljani, ki ima zopet svoja podjetja, med njimi tovarno konzerv na Vrhniki, nadalje je Slavenska banka angažirana pri tovarnah „Sardina“ v Splitu in pri Jugoslovanski Industrijski Banki v Splitu. Kakor rečeno je imela Slavenska banka tudi lepo število delnic Trboveljske družbe. Odtod tudi ta ozka zveza med obema družbama in odtod tudi zaščita Trboveljske družbe s strani demokratičnih ministrov, demokratične stranke in Orjune, kajti Slavenska banka je ona, ki podpira in združuje demokrate. Tako n. pr. je pri Slavenski banki minister dr. Žerjav.

Slavenska banka je zadnje čase prišla v bolj neprijetno situacijo, kakor so sploh vse banke hudo občutile krizo kapitala v Jugoslaviji. In najbrž je to razlog, da je Trboveljska družba lahko odkupila ne samo svoje delnice v Slavenski banki, nego celo Slavensko banko.

Kaj to pomeni?

To pomeni, da je francoski kapital prodril v eno najmočnejših slovenskih in jugoslovanskih bank in s tem v slovensko in jugoslovansko industrijo. Slovenija in Jugoslavija postajata vedno bolj koloniji tujega imperializma. In to po zaslugi demokratov, ki hočejo biti patentirani Jugoslovani. Profit slovenskih rudarjev, profit, iztisnjen iz jugoslovanskega delavstva, roma v žep francoskih kapitalistov.

Ta kupčija pomenja, da je Trboveljska družba zadobila hegemonijo nad vso slovensko industrijo. Kajti preko Slavenske banke je prišla Trboveljska družba do vpliva tudi pri Ljubljanski kreditni banki, drugi najmočnejši slovenski banki.

Trboveljska družba je že dozdej veliki meri odločevala v slovenskem gospodarskem življenju. Od zdaj zanaprej bo pa direktno gospodovala. Njena moč je postala silna.

In proletariati?

Interesi rudarjev so se najožje spopili z interesi ostalih delavcev Slovenije.

Interesi delavskega razreda Slovenije nalagajo, da se proti koncentriranemu kapitalu koncentrirajo v rdečih enotnih strokovnih organizacijah in da v boju proti njemu uporabljajo kot uspešno sredstvo le generalni štrajk.

Na drugi strani pa je treba vedeti, da so rudarji s tem postali najvažnejša delavska kategorija v Sloveniji. V rudarskih revirjih mora biti moč proletariata Slovenije. Trbovlje odločujejo!

Rudarji!

Vaš zatiralec, vaš gospodar, Trboveljska družba, je postal še močnejši in še silnejši kakor je bil. Zato se morate tudi vi združiti in organizirati, da bo vaš odpor močnejši in silnejši. Čim hujši nasprotnik, tem hujši odpor!

Na drugi strani, rudarji, ne pozabite, da leži v vas moč proletariata Slovenije. Rudarji!

Na kupčijo Trboveljske družbe s Slavensko banko mora biti vaš odgovor:

Vsi v zedinjeno Zvezo Rudarjev Jugoslavije!

Izvršite strokovno zedinjenje, organizirajte se v rdeči Zvezi Rudarjev Jugoslavije! Edino enotna strokovna organizacija vas bo rešila, toda ne strokovna organizacija, ki samo pobira članarino in vsak dan izjavlja, da je politično nevtralna, marveč edino ona strokovna organizacija, ki bo izvedla faktično zedinjenje v znamenju boja in v znamenju konkretnih mezdnih zahtev. Rudarji ne želijo strokovnega zedinjenja zato, da jim bo zedinjena Zveza pobirala članarino, marveč zato, da bodo stopili v boj za svoje zahteve. Če ima Trboveljska družba denar, da kupuje banke, ga mora imeti tudi za rudarje. Zato sem z onimi 1000 kronami! Vsi v zedinjeno Zvezo Rudarjev Jugoslavije! K—č.

Zakaj smo mi in zakaj so socialisti za zedinjenje.

„Jutro“ je po volitvah 8. febr. ugotovilo: Razredno delavsko gibanje je pri nas likvidirano. Sedaj pa vidimo nasprotno: najmočnejše delavske kategorije se združujejo za boj proti kapitalu.

Val za strokovno enotnost narašča. Ne dvignjemo ga samo mi, ampak za enotnost so tudi socialisti, Amsterdamci. Pristaši strokovne komisije ne stavljajo za zedinjenje nobenega družega pogoja kot osebno toleranco in lojalnost, kar se samo ob sebi razume in kar je sprejemljivo. Oni pristajajo na notranjo demokracijo, na svobodo kritike itd. Stališče Amsterdamovcev se je popolnoma izpremenilo od lanskega leta in zdaj so Amsterdamovci sprejeli naše pogoje. S tem so dokazali, da mislijo resno na enotne strokovne organizacije.

Odkod ta izprememba pri Amsterdamovcih? Zakaj so šele letos pristali na zedinjenje strokovnega gibanja? Kako je to, da se ss. Svetek, Arh, Krušič in drugi ter njihove organizacije izjavljajo ena za drugo za strokovno enotnost? Tu pač ležijo gotovi vzroki in te treba poiskati.

Mi smo že v nešteti slučajih dokazali, da so Amsterdamovci v internacionalnem obsegu rušili strokovno enotnost. Kjerkoli se je proti njim pojavila levičarska opozicija, so jo izključili iz organizacije in če ni šlo drugače, so organizacijo direktno privedli do razcepa. Kajti jasno je, Amsterdamovci predstavljajo delavsko aristokracijo, ki nikdar ne popusti svojih pozicij in svojih birokratskih mest, dokler bi jih tako stališče ne dovedlo do propada. In tako je tudi z Amsterdamovci v Sloveniji. Socialisti so se vsi do zadnjega časa branili zedinjenju. Toda čim so uvideli, da jih zna tako protivno stališče privedti do popolnega bankrota pred masami, so svojo fronto zaokrenili. Delavska masa namreč stremi z elementarno silo po enotnosti s strokovnim gibanjem in za njo stoji v tem proletarska levica in vsakdo, ki bi se zoperstavil temu ogromnemu plazu, bi izginil pod njim in čezenj bi se razlila proletarska masa. Strah pred tem plazom, strah pred tem poginom je socialiste pritiral, da so se izjavili za enotne strok. organizacije. Pritisk delovnih mas jih je postavil na to stališče. Brez tega pritiska, brez tega strahu pred propadom ni nikdar ne stopiti socialistični voditelji na pot zedinjenja. To je prvo dejstvo.

Drugo. Socialistično gibanje je neverjetno notranje omajano. V stranki se grizeta med sabo dve frakciji, Korunova in Bernotova. Strokovne organizacije so istotako na tleh. Marsikatera Amsterdamka strokovna organizacija ne šteje več članov kot onih, ki tvorijo odbor. Ni treba prikrivati! Na primer na Jesenicah. Govori se, da ima Jeram organiziranih 200, toda pri volitvah se je videlo, da jih še daleč nima toliko. V zagorski steklarni: amsterdamski organizaciji nočejo plačevati niti njihovi bivši člani; komaj da obstoja odbor; z vstopom neodvisnih levičarjev se je situacija

nekoliko izpremenila. Nadalje. V Trbovljah sta se v Uniji kregala med sabo Bernotova in Korunova frakcija, da je organizacija zdrknila na rob propada. Člani amsterdamskih strokovnih organizacij pa pravijo, počakajmo, da vidimo kaj bo z zedinjenjem! Malo organizacij, malo članstva in še to članstvo je za zedinjenje. Hočes, nočes — socialisti so se morali izjaviti za strokovno enotnost. Sicer bi prišla enotnost preko njihovih glav.

Nadalje. V enotnih strokovnih organizacijah bo več članstva, bo več mase, ki so na razpolago agitaciji Amsterdamovcev. Svobodno! Agitacija za Amsterdam in za socialistično taktiko je svobodna. Saj bomo tudi mi agitirali ali pri tem čuvali enotnost organizacije! Toda pri tej agitaciji se spominjajo Amsterdamovci enega dejstva, namreč, da je nam vsled terorja otežkočena agitacija in propaganda in da bo ta okolnost mogoče doprinesla socialistom uspehe. To tendenco je čisto jasno izrekel s. Svetek na rudarski konferenci. Svobodno: mi nimamo ničesar proti temu računu in proti tej morebitni iluziji. Prav ničesar. Konstatiramo to dejstvo popolnoma objektivno, da proletarska levica ve, kako misli amsterdamka desnica.

In še eno. Sodrugi iz socialističnega tabora so na rudarski konferenci smelo izjavljali: Zmagala bo tista ideja, ki je življenju boljše prilagojena, propadla pa bo ona, ki je slabša. Popolnoma pravilno! Socialisti namreč računajo, da je njihova ideja tista, ki je boljša in se še niso prepričali o bankrotstvu svoje socialistične politike, da si imeli priliko to videti od leta 1920 dalje i pri nas v Eshaeziji i drugod po svetu.

Tako so torej socialisti prišli na pot, ki jo je proletarska levica predložila že lani. Pot jim je pokazal pritisk mase, strah pred propadom delavskega strokovnega pokreta in up, da si bodo na ta način opomogli in prišli do mas.

Mi levičarji smo za zedinjenje strokovnega gibanja ne šele od danes, ampak že davno. Priznavamo pa odkrito vsakomur in povsod, da smo storili veliko napako v letu 1920, ko smo dopustili delavcem, da so po krivdi socialpatriotov zapustili Čobalovo Unijo in druge socialistične strokovne organizacije, namesto da bi mi takrat dali parolo: ostanite v strokovnih organizacijah, strokovne organizacije morajo biti enotne in ne razcepljene. To je bila naša napaka, storjena v nasprotju z našimi principi in taktiko. V mnogih državah sodrugi niso delali te napake in tam Amsterdamovcem ni uspelo, razbiti strokovno gibanje.

Izjave rdeče strokovne internacionale, angleško-ruski strokovni odbor i. dr., naš vstop v reformistične strokovne organizacije v Sloveniji itd. — vse to dokazuje, da smo levičarji načeloma za strokovno enotnost, dočim smatramo na političnem polju to enotnost za izključeno, ker se od socialistov razlikujemo v načelnih in taktičnih vprašanjih. Največja pridobitev proletariata po vojni je baš v idejni diferenciaciji njegovih vrst in v ustvaritvi stranke proletarske levice. Od te pridobitve ne bomo odstopili nikdar.

Združiti delavske mase, organizirati jih v enotnih strokovnih organizacijah, povesti jih v obrambni boj za zboljšanje gospodarskega in političnega položaja, priboriti nove postojanke, s tem zopet vzbuditi bojovno voljo v množicah in dvigniti delavsko gibanje — to je danes prva in glavna naloga, ki jo morejo izvršiti le enotne strokovne organizacije. Sicer bo padlo delavstvo še nižje in prišlo pod okrilje meščanskih strank in fašizma. Ker vidimo te nujne potrebe za dvigovanje del. razreda, smo za brezpogojno ustvarjenje enotnih strok. organizacij.

To bomo še podrobneje dokazali v prihodnji številki lista, ko bomo jasno povedali, kako si predstavljamo vlogo strokovnih organizacij v delavskem gibanju.

Zveza z demokratami.

Socialpatriotsko glasilo „Volksstimme“ iz Maribora je napisalo, da je s. Sedej izpuščen iz zapore na podlagi sporazuma, ki smo ga sklenili z demokrati. Mi nismo

nikdar sklepali sporazuma z demokrati, niti z njimi govorili, temveč smo se vedno proti njim najostreje borili kot proti stranki, ki podpira najhujšo reakcijo in nadvlado arabske buržuazije. To „Volksstimme“ dobro ve. Socialpatrioti dobro vedo, da so demokrati očetje „zakona o zaščiti države“, po katerem današnja radikalno demokratska vlada zapira in obsoja naše sodruge, s katerimi se zopet polnijo ječe Jugoslavije. Kakšen sporazum je podpisal z demokrati s. Sedej, se vidi že iz tega, da ga demokratsko gerentstvo na ljublj. občini ne sprejme več v službo na magistratu in da mu je odpovedano stanovanje v mestni hiši.

Tako pisanje „Volksstimme“ je ordinarna lumparija. Rajši razložite zveze svojih voditeljev z vlado, zveze dr. Koruna z Žerjavci in Trboveljsko družbo! Rajši razložite to, zakaj politika oficialne socialne stranke Jugoslavije podpira PP politiko zatiranja nesrbskih narodov! Hic Rhodus, hic Salta!

Ali se strinjajo s tem socialistični delavci?

14. št. „Socialista“ prinaša dolgovezno pismo glavnega Radniškega Saveza (GRS), katerega voditelji: Pavičević, Bračinac in Kotur so odklonili skupno proslavo 1. majnika. „Socialist“ prinaša deklaracijo GRS-a brez pripombe. Zato vprašamo delavce, ki čitajo „Socialista“, ali se strinjajo n. pr. s sledečimi točkami pisma GRS-a.

Tam se glasi tako-le:

„Ena izmed mnogobrojnih zmot, ki jih je razsejal ruski boljševizem, je ta, da so nastale pri nas po vojni bistveno drugačne borbe in imeli nekako drugačen delavski pokret, kakor smo ga imeli pred svetovno vojno. Med tem so ostale pri nas v Jugoslaviji predvojne socialne razmere absolutno ene in iste, da je vsled razdelitve velikih posesti sistem privatne lastnine znatno učvrščen, da se kapitalistično gospodarstvo bolj naglo in bolj svobodno razvija, da se je ustvarila znatno močnejša monarhija. Vsa sprememba je v tem, da je postal meščanski režim po vojni gospodarsko in politično jačji, nego je bil pred vojno: Zmota o slabosti kapitalizma izvira pri nas vsled zmed, ki jih je napravila v gospodarstvu vojna, zmed, ki se vedno bolj odстранjuje. Danes je popolnoma brezsmiselno govoriti o slabosti kapitalizma in o tem, da bi se moglo vpeljati neke druge vrste gospodarstvo, kakor privatno kapitalistično.“

Dočim govorje beograjski voditelji tako pohvalno o trdnosti kapitalizma, kot to ne zna niti „Jutro“, pa pravijo o komunizmu sledeče:

„Moskovski boljševizem (to je za nje komunizem) se je začel kot delavski pokret, a to je že davno nehal biti. To je danes vlada, ki noče računati z voljo ogromne večine ruskega naroda, ki ne sme na volitve, ki vlada z bolj divjim terorjem kakor carizem, vlada, pod katero so delavci bolj brezpravni in gospodarsko zatirani kakor pod carizmom, vlada, ki se popolnoma zavzda svoje nevzdržljivosti v Rusiji. — Zdravo delavsko gibanje se more ustvariti samo v popolni nezavisnosti in v odkritem nasprotju proti borbenim metodam moskovitizma“. (Beri: komunizma).

Kaj takega ni govoril niti skrajni II. internacionalni desničar Macdonald, ko je bil kraljevi angleški minister.

Mi ne bomo v današnji številki razpravljali o teh dveh izbranih cvetkah iz jzjave beograjskih reformistov. Upamo, da bodo delavci sami najprej spregovorili. Pričakujemo, da se bodo odzvali tudi socialistični delavci, ki ne bodo mogli molče prenesti državotvorne jugoslovanskega socializma v novi izdaji.

Protestni shod stanovanjskih najemnikov.

V soboto zvečer dne 21. marca se je vršil v Ljubljani protestni shod, katerega je sklicalo „Društvo stanovanjskih najemnikov“ zoper nameravano povišanje najemnine. Shoda se je udeležilo okroglo 2000 oseb. Zborovanje je otvoril s. Ven-

cajs, nakar je bil tudi izvoljen za predsednika shoda. Nato je prešel na dnevni red ter razmotril vse točke novega stanovanjskega zakona, ki ogroža življensko eksistenco najemnikov kakor tudi podnajemnikov. Nadalje je kritiziral postopanje vseh dosedanjih vlad, od katerih ni niti ena še kaj ukrenila, da bi rešila to pereče socialno vprašanje. Zahteval je, da vlada gradi za svoje nameneščenice in svoje urade lastna poslopja, s čimer bi se znatno razbremenilo vprašanje stanovanjske mizerije v Ljubljani. Zaščita stanovanjskih najemnikov ne sme prenehati, dokler ne bo konca stanovanjske bede. V Ljubljani je danes okrog 800 stanovanj premalo, danes prebivajo družine po vagonih, po podstrešju, v kletih in po navadnih luknjah, zato odločno protestirajo, da se izdajajo stanovanjski zakoni preko glave in brez soglasja stanovanjskih najemnikov. Brez sodelovanja stanovanjskih najemnikov se ne sme izdati noben zakon.

Drugi je nastopil sodr. Makuc, ki je opozarjal na slabe posledice, ki bi jih imel zakon za večino prebivalcev, in to še tem bolj danes, ko so tako male plače, industrijska kriza, strašna brezposelnost ne samo v Ljubljani, temveč v celi državi. Kako naj plača ubogi proletarec 24 kratno ali 36 kratno povišanje, ko je mesece in mesece brez zaslužka. Na eni strani ga preganjajo podjetja, na drugi policija in sedaj naj se prične še od strani hišnih posestnikov, da se bode delavstvo metalo na ulico. Nov stanovanjski zakon pomeni: Pojdi dvo-nožna žival v mrtvašnico, tam imaš mir in zaščito od vseh parazitov. Sodrugi in sodružice, ako nas bodo hišni posestniki izgnali na ulico, naj se tudi oni boje za svoje domove.

Izvajanja s. Makuca so žela burno odobravanje.

Potem prečita s. Vencajs resolucijo društva stanovanjskih najemnikov, ki se glasi:

Na velikem protestnem shodu zbrani stanovanjski najemniki iz Ljubljane in predkrajev ugotavljajo: 1. V povojnih letih se ni gradilo v Ljubljani niti normalnemu letnemu prirastku odgovarjajoče število stanovanj. Vsled tega se stanovanjska kriza še povečuje. Veljavnost novega stanovanjskega zakona se omejuje brez potrebe do leta 1927, ker je jasno, da niti najbolj forsirana gradbena delavnost do tega roka ne more uspešno omiliti stanovanjske bede. Tudi nobeno povišanje stanarin ne more dovesti do pozitivne gradbene podjetnosti, dokler te investicije ne nudijo sigurnosti in rentabilnosti.

Zato se zahteva: Parlament naj ustvari začasen provizorij s tem, da se za eno leto podaljša dosednji zakon oziroma naredba o zaščiti najemnikov, da se more med tem časom s sodelovanjem najemniških organizacij izvršiti premišljena stilizacija novega stanovanjskega zakona. Hišnim lastnikom naj se dovoli le pod tem pogojem razširiti stanovanjski prostor, ako se istočasno z zakonom preskrbi, kam naj se deložirani najemniki naselijo. Hišni najemniki tudi odklanjajo raztegljive pojme o nemo-ralnem vedenju in žaljenju hišnega gospodarja, ki naj bi bili povod za odpovedni rok. Nobena delozacija se ne sme izvršiti poprej, nego je nakazano prizadetu najemniku drugo stanovanje.

Invalidom in vojnim žrtvam, ki so hišni lastniki, naj se dovoli svobodno razpolaganje z njihovimi hišami le pod tem pogojem, ako poskrbe, da dobe deložiranci na razpolago drugo stanovanje. Rodbina državnega uslužbenca se sme deložirati šele tedaj, ako se ji je preskrbelo v službenem kraju drugo stanovanje. Zaščita poslovnih prostorov naj se vnese v novi zakon in ima veljati toliko časa, dokler velja zaščita stanovanj. Hišni najemniki ugovarjajo tudi zvišanju najemnin, kakor jih predvideva zakonski načrt, ker sedanji prejemki delavstva, uslužbenstva in upokojevcev ne dovoljujejo večjih izdatkov.

Resolucija je bila enoglasno sprejeta.

Tu bomo videli.

V zadnjem času je začel hoditi „Naprej“ novo, boljše pot. Če pomeni njegovo pisanje resnično izpremembo politike „Naprej“-eve skupine, bomo videli v praksi. Kajti pisati in govoriti revolucionarne fraze — za to je mar-

sikdo sposoben. II. internacionala je n. pr. svoj oportunizem in šovinizem prikrivala z najrevolucionarnejšim frazastvom. Vsaka delavska skupina mora dokazati svojo resnično bojevnost v praksi, v akciji, v dejanju.

Upamo, da se bo delavstvo „Naprej“-eve skupine pridružilo skupni 1. majski proslavi. Opozarjamo sodruge, da v tistih krajih, kjer obstoje organizacije „Naprej“-eve skupine, da jih pozovejo za skupno pripravo skupne proslave delavskega praznika.

V znamenju absolutizma.

Roman Bende obsojen na 3 leta.

Republikanski novinar Roman Bende je bil pred mariborskim sodiščem obsojen na 3 leta težke ječe, češ da je zagrešil razžaljenje Veličanstva Zagovornik dr. Tuma je vložil ničnostno pritožbo.

Za časopisne članke — smrt na vislicah.

Državno pravdnštvo v Splitu je obtožilo Šegviča, urednika ustavljene „Hrvatske Reči“ v Splitu, Sokola, odveta v Splitu in Raiča, odgovornega urednika „Hrv. Reči“ v Splitu, da so s pisanjem v listu sistematično širili mržnjo do države, da so poveličevali

program HRSS po njenem vstopu v kmečko internacionalo, s čimer da so moralno podpirali komunistično gibanje. Državni pravdnik predlaga za nje smrt na vislicah.

Aretacije in preiskave po vsej državi.

Pretekli teden je beograjska policija aretirala Schneiderja in Vlado Milenkoviča v Beogradu. Oba sta ravno začela neke rokopise, ko je policija vdrla v stanovanje. Policija je pogasila ogenj v peči in našla še nekaj dokumentov. Policija pravi, da sta to člana centralnega odbora saveza komunistične mladine Jugoslavije, ki da je imel zveze z inozemstvom in svoja tajništva v vseh glavnih mestih Jugoslavije. Schneider je bil že pred leti obsojen na 5 let težke ječe radi pripravljanja atentata na Draškoviča, pa je bil tedaj radi mladoletnosti (17 let) pogojno izpuščen. — V Zagrebu so aretirali več delavcev, ker so imeli pole „za žrtve reakcije“. — V Ljubljani in rudarskih revirjih je bilo polno hišnih preiskav. V Zagorju so žandarji plenili celo „9. januar“, ki je šel dvakrat skozi cenzuro. — Pri socialpatriotih ni bilo nobene preiskave, pa vendar ve socialpatriotska „Volksstimme“ povedati, da smo mi zvezani z demokrati.

Podjetnik, ki strelja delavce.

V Ogulinu na Hrvaškem je bil te dni proces, pri katerem sta bila ob-

tožena ravnatelj Kornitzer in mašinist Menis, da sta 27. sept. 1923 l. streljala na stavkajoče delavce. Tedaj je namreč izbruhnila stavka lesnih delavcev v Plaški. Tam so imeli delavci 12—30 Din plače na dan, večkrat so zahtevali povišanje, pa se jim ni nikdar ugodilo. In tako so se odločili za zadnje sredstvo — stavko. Najprej je bilo 150 stavkocizov. Potem so se stavkajoči zbrali pred žago, a dva žandarja sta jim branila dostop v žago in sta dvakrat ustrelila v zrak. Delavci so začeli bežati omenjeni ravnatelj ter mašinist sta z revolverji začela streljati v bežeče delavce (tak pravi obtožnica!) In obležala sta 2 mrtva in 2 težko ranjena delavca. — Ogulinsko sodišče je za ta umori obsodilo ravnatelja na 5 mesecev ječe in mašinista na 14 dni! Abo-anski rudar Keroševje, ki je streljal v stavki na žandarje, je bil obsojen na smrt in na pritisk delavstva pomiloščen na 20 let težke ječe! Človeku se je žijo lasje, ko pomisli, kam je prišla razredna justica.

S. Sedej vržen na cesto.

Komaj je prišel s. Sedej na prosto, že padajo po njem novi udarci žerjavove vladajoče klike. V službo na magistrat se ga ne sprejme nazaj, temveč začetkom aprila mora zapustiti tudi svoje dosedanje stanovanje v mestni uradniški hiši ter iti z ženo in otroci — kamorkoli.

rodnega“ župana Kenda. Nam razredno zavednim proletarcem se studijo ti socialisti, ki se plazijo po trebuhu pred tako „narodno“ gospodo, kakor je g. Kenda, kateri se je kmalu po prevratu izrazil, da bode prišel čas, ko bo z bičem strahoval delavce —! Ta čas je menda že prišel — tudi za nar. socialiste! Odkrito rečem, da na take — socialiste — razredno-zavedni proletarati nikdar ne bo in tudi ne sme računati! „Socialisti“, ki se ob vsaki priliki prodajo za ceno obranega prašičevega bedra (podarjenega od kakega narodnjaka) niso socialisti, pač pa hlapi buržuazije in take socialiste naj si razredno-zavedni proletariati dobro zapomni. Res žalostno je, da se je tukajšnje delavstvo na slepo prodalo tej demokratsko-orjunaški gospodi. Zahajajo na Sokolske in Orjunaške prireditve — pijejo njihove ostanke ter z njimi vzklikajo — naciji. Proletarske literature ti socialisti sploh ne čitajo — najbolj socialna se jim zli literatura iz „Jutrove“ dežele. Spominjam se članka, ki je izšel lanske leto v „Jutru“, v kojem neka demokratska dika ugotavlja, da je v državi SHS koruza „narodna hrana“! Prokleta resnica, sodrugi! In kdo je ta narod, sodrugi, kojega vsakdanja hrana so koruzni žganci! Ne vem, ali je sprejel ta dopisnik „Jutra“ kak orden za to ugotovitev ali ne. Vsekakor mu „gehirn“ najmanj 1. red.

Nova izpremembra Prepeluha.

V našem listu smo že do golega razkrinkali dosedanje politično preteklost g. Prepeluha, slučajnega voditelja „Slov. Republikanske Stranke“. Zato njegove preteklosti ne bomo obnavljali. Mož pri zadnjih volitvah ni bil izvoljen za poslanca kljub temu, da si je nadel republikansko krinko. In misli si je, da je republikanstvo krivo temu, da ni prišel v beograjski parlament. Pa je začel agitirati za angleško monarhijo na Balkanu. Kaj je to angleška monarhija na Balkanu ali balkanska monarhija v Londonu? Vrag si ga vedi, ko nam niti očetje take monarhije (blok narodnega sporazuma) ne vedo tega razložiti. In tako kot je Prepeluh svoj čas izpremenil „Avtonomista“ v „Republikanca“, ga bo sedaj izpremenil v „Angleškega monarhista“. Ali tudi Prepeluh sam se več ne zadovoljuje z angleško monarhijo in tako se je pričel družiti z — jugoslovanskimi monarhisti, zbranimi okrog „Samostojne kmetijske stranke“. In tako bomo v kratkem času dobili novo stranko, ki ji bodo načelovali Pucelj-Prepeluh-Kristan. Kristan Tone bo prispeval z Zadružno banko, Produkcijo, tiskarno in z žerjavovci okrog „Slov. Banke“.

To je nov nauk za slovenske kmete, da kmet ne spada v razne malomeščanske stranke, katerih korumpirani voditelji samo zavajajo kmečko ljudstvo.

Kmet mora korakati skupaj z delavcem in si priboriti svobodo potom bojneve kmečko-delavske republikanske zveze.

Tiskovni sklad.

Kapla Aleš v Hrastniku 10, Sovre Franc v Hrastniku 5, Kregar Josip v Ljubljani 5, Hauptman Peter v Mengšu 5, Vipavc Miha v Jančevi Gori 5, Žorga Jaka v Ljubljani 5, Štukelj v Ljubljani 16, Oblak Josip v Ljubljani 5 Din. Skupaj 56 Din.

Vštevši zadnjo vsoto skupaj 784 Din. Za vol. fond poslali iz Bleda poleg že objavljenega še 82-70 Din, Krhne 60 Din.

Vsem bralcem našega lista!

Zadnja številka je radi tehničnih ovir zaostala. V bodoče bo list zopet redno izhajal, kakor je tudi doslej. Ker se je medtem nabralo polno gradiva, bo izšlo nadaljevanje razprave „Marksizem in nacionalno vprašanje“ v prih. številki, tudi vse drugo pride na vrsto, pred drugim pa študija o Marxu povodom obletnice. Pridobivajte nove naročnike in zbirajte tiskovni sklad!

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Pezdir, sedlar. Tiskarna, Josip Pavliček Kočevje.

Internacionalni pregled.

Genfska konferenca „Zveze narodov“ ni dokončala svojega dela, temveč je posvetovanja odložila. To je zunanji izraz popolnega bankrota „mirotvornih načrtov“ in ogromne poostitve imperialističnih naspotstev. Treba je samo pogledati v „mirotvoren“ tisk teh dežel, pa človek takoj razume, kako je skrahiral švindelnar mirotvornega govoričenja. Sredi posvetovanj v Genfu je imperialistična Amerika predložila, da naj se skliče nova razorožitvena konferenca. Ta predlog Amerike je vse prej kot pa mirovna gesta: ta ameriški predlog pomeni resen sunek proti francoskemu imperializmu. Franciji sami priznavajo javno, da je to namen Amerike, da pritiska z iztirjevanjem dolgov francoski imperializem k tlom. Koliko je mirotvorna angleška buržuazija, kaže najbolj jasno izjava njenega zunanjega ministra Chamberlaina, da je „Anglija razoroževala, kolikor je bilo mogoče“. Neposredna posledica genfske konference je podvojen delovanje imperialistov za osveženje in spopolnjenje medsebojnih vojaških zvez. Češki zunanji minister Beneš propagira kot agent francoskega imperializma nov srednjeevropski blok, povečanje male entente z Avstrijo, Poljsko, Grčijo in Madžarsko — pod francoskim pokroviteljstvom. Da bi imel novorojenček svoje ime, se označuje to kot „Masarykov načrt združenja slovanskih narodov“, pri čemer je zelo težko razumeti to, da bi spadali Avstriji in Madjari med Slovane. Zelo malo je verjetno, da bi se ta načrt uresničil, ker sta n. pr. Jugoslavija in Rumunija vedno bolj navezana na angleški imperializem. Anglija ima ob Donavi že tako močne gospodarske opore, da lahko razbije tak nov francoski nestvor v srednji Evropi. Ali kakor že bilo: poskus, načrt, grožnja sama že kaže, kako postaja ozračje napeto.

Tudi o turško-grškem sporu se ni mogla sporazumeti Zveza narodov. Tudi tozadevna posvetovanja so bila odložena in pričakovati je, da se zlasti tu zgradi angleški most k francoskim željam na hrbtu Nemčije.

V Nemčiji se je razgorel volivni boj. Komunisti vršijo volivni boj z odkritimi revolucionarnimi parolami proti monarhiji in meščanski republiki, za republiko delavcev in kmetov. V agitaciji najbolj razkrinkavajo kontrarevolucionarno vlogo socialne demokracije. Na več krajih je prišlo do ostrih spopadov med komunisti in socialpatrioti.

V preteklem tednu sta umrli dve osebi, ki zaslužita zanimanje delavcev. Umrli je Sunjatsen, desetletni voditelj kitajskega nacionalno-revolucionarnega gibanja, ena najmarkantnejših postav revolucionarnega vzhoda. On je pripadal onim maloštevilnim nacionalnim revolucionarjem, ki so spoznali potrebo zveze s sovjetskimi republikami, z revolucionarnimi delavsko-kmečkimi množicami drugih dežel v svrhu boja vzhodnih narodov proti tujemu imperializmu. Kitajski narod je z njegovo smrtjo izgubil najposobnejšo in najmarkantnejšo glavo. Milijoni revolucionarnih delavcev zapada žaluje za Sunjatsenom skupaj z vzhodnimi narodi, katerim je vedno bližja zaveza svobode. Imperialisti, katerim so sovjeti na Kitajskem zadali odločilen poraz, se zamaš veselje Sunjatsenove smrti; kajti njegova stranka bo nadaljevala osvobodilno delo.

V Angliji je umrl lord Curzon (izgovori: Kerzn), nikaka velika osebnost, temveč tipičen predstavnik meščanske diplomacije „Stare šole“, brutalen do skrajnosti, prikrit, konservativen, krvoses vzhodnih narodov, smrten sovražnik vseh revolucionarjev. Umrli je, ne da bi izvršil svojo življensko nalogo, ki si jo je dal, namreč — uničenje Sovjetske unije.

Velika strokovna gibanja rušijo „gospodarski mir“ kapitalističnih dežel. V Italiji se je končal ogromen štrajk kovinarjev in nekaterih drugih delavskih organizacij. Reformistom se je sicer še posrečilo, da so omejili ta boj le na gospodarsko polje, ali buržuazija je pa morala zaznamovati velik političen uspeh, ki so si ga priborili delavci proti fašistom. Na Poljskem in Čehoslovaskem se pripravljajo na resen boj rudarji. V Grčiji se je vršila velikopotezna železničarska stavka, na

katero so odgovorili kapitalisti s preganjanji komunistov. Na Švedskem in Danskem je prišlo do izprtij 100.000 delavcev. Boj med delom in kapitalom zavzema vedno širši obseg.

Beli teror zavzema tudi ostrejša mere. Neverjeten, doslej nepoznan teroristični val se razliva preko Bolgarije. To so signali za negotovost krvave Cankovove vlade, ki misli, da bo ostala na krmlu s trebljenjem revolucionarnih delavcev in kmetov z zemeljskega povrčja. Ali bolgarski delavci in kmetje vedno bolj krepko odgovarjajo belim teroristom. V Hortijevi Madjarski se ustvarja sedaj po šest letih strmoglavljena sovjetske republike revolucionarna opozicija v strokovnih organizacijah in socialdemokratski stranki.

Seja razširjene eksekutive kominterne.

21. marea se je pričela v Moski seja razširjene eksekutive komunistične internacionalne z dnevnim redom: Poročilo Zinovjeva o političnem položaju in bližnjih nalogah kominterne za boljše viziranje strank (koreferenti: po en sodrug iz Nemčije, Francije, Italije, Čehoslovaške in zastopnik mladine). 2. Boj za enotnost strokovnega gibanja (glavni poročevalec Losovski). 3. Kmečko vprašanje, a) teoretična analiza kmečkega vprašanja v različnih deželah (poročila Buharin); b) razmerje komunističnih strank k kmečkim gibanjem v različnih deželah. 4. Poročilo o diskuziji v ruski komunistični stranki. 5. Informacijska poročila o Leninovem in Marx-Engelsovem inštitutu. Za razjasnenje položaja v poedinah strankah so se izvolile sledeče komisije: češka, jugoslovanska in ameriška.

Sejam prisostvuje 222 delegatov, med njimi 104 z odločujočim glasom. V predsedstvo so bili izvoljeni: Zinovjev, Buharin, Stalin (Sovjetska unija), Semard, Cachin (Francija), Winterich, Geseke (Nemčija), Dorsy, Sanborn (Amerika), Jim Lakin (Anglija), Cola (Italija), Haken, Zapotocky (Čehoslovaška), Gallacher (Anglija) M. N. Roy (Indija), Kolarov (Balkan), Hansen (Skandinavija) in Klara Zetkin.

Dopisi iz del.-km. Slovenije

Dopis iz Bleda.

Slučajno mi je prišlo (v roke neko vabilo naših tridih socialistov žigosanih z žigom: „Narodno-socialna zveza“, Podružnica „Bled“). Ko ogledujem ta žig, opazim velik nedostatek. Pravilno bi se namreč imel glasiti ta žig: N. S. Z. Podružnica „Orjuna“. Tak žig bi edino pravilno označil socialno ideologijo tukajšnjih narodnih socialistov, ker večina njih (v prvi

vrsti t. zv. voditelji so tako socialni, da so obenem tudi člani Or. Ju. Na.)

Pogosto se vidi te socialiste, ki poleg društvenega znaka nosijo tudi Sokolski in seveda tudi Orjunaški znak. Pa kdo bi zameril narodnim socialcem, če so obenem tudi Orjunaši, saj sta tudi njih voditelja kot poslanci v parlamentu pomagala splesti bič, stem da sta glasovala za najreakcionarnejši zakon sedanje dobe „zakon o zaščiti države“, ki že leta kr-

vavo biča najzavednejši revolucionarni proletariati Eshaezije. Svojo socialno zavezo so pokazali tudi ob priliki drž. volitev, ko je njih 70% oddalo glasove nacionalnemu bloku. Kakor vobče narodni socialisti niso nikdar mislili s svojimi, temveč z demokratskimi možgani, tako tudi tukajšnji najrajši mislijo z orjunaškimi. Do lanskega leta jim je bil bog orjunaški župan Tomec, a v novejšem času imajo za malika (prej tako osvraženega) „na-